

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania K.G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie

o prawo do emerytury pomostowej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 22 lipca 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z dnia 11 kwietnia 2024 r., sygn. akt III AUa 6/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od K.G. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami wynikającymi z art.98 § 1¹ kpc tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

[I.T.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 listopada 2023 r., III U 620/22, Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu oddalił odwołanie K.G. od decyzji z dnia 10 sierpnia 2022 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2024 r., III AUa 6/24 oddalił apelację wnioskodawcy.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił naruszenie: 1. art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c., art. 271 § 1 k.p.c., art. 271¹ k.p.c.; 2. art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c., art. 278 § 1 k.p.c., art. 282 § 1 k.p.c.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił nieważnością postępowania oraz oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej.

W ocenie skarżącego doszło do nieważności postępowania z uwagi na naruszenie prawo do obrony strony tj. art. 379 pkt 5 k.p.c. Przed Sądem pierwszej instancji przeprowadzono dowód z zeznań dwóch świadków na piśmie - którzy zostali powołani na wniosek skarżącego. Ich zeznania miały kluczowe znaczenie, ponieważ miały na celu wykazanie, faktów istotnych z punktu widzenia prawa do emerytury pomostowej tj. ustalenie warunków pracy skarżącego. Po wydaniu postanowienia w przedmiocie dopuszczenia dowodu z zeznań świadków - Sąd wezwał do złożenia listy pytań wyłącznie organ rentowy, pomijając skarżącego. Zdaniem skarżącego takie działanie Sądu rozpoznającego sprawę uniemożliwiło skarżącemu zadawanie pytań świadkom i odebrało mu prawo do aktywnego uczestniczenia w przedmiotowej czynności dowodowej do której był uprawniony zgodnie z art. 271 § 1 k.p.c.. Ponadto, naruszyło zasadę równowagi stron w procesie i prawo do obrony skarżącego. W ten sposób skarżący nie miał możliwości aby wykazać iż pracował w warunkach o szczególnym charakterze, zaś biorąc pod uwagę, że dowody osobowe posłużyły za punkt wyjścia do dalszych rozważań w tym przedmiocie (zakwalifikowanie warunków pracy jaką on realizował), naruszenie to w oczywisty sposób pozbawiło mandanta możliwości obrony jego praw i interesów.

Zdaniem skarżącego za oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej drugi z zarzutów sformułowanych w skardze kasacyjnej, dotyczący rażących uchybień przeprowadzonego postępowania dowodowego, które doprowadziły do nierozpoznania istoty sprawy. W przypadku konieczności zasięgnięcia wiedzy specjalistycznej, po myśli art. 278 § 1 k.p.c. Sąd zasięga opinii biegłego, który taką wiedzę posiada. Powołanie biegłego ad hoc wymaga zachowania ściśle określonych procedur, stanowiących gwarancję bezstronności, rzetelności i sumienności wydanej opinii. Powyższe jest szczególnie aktualne w przypadku

biegłego ad hoc - który nie został uprzednio wpisany na listę biegłych sądowych przez Prezesa Sądu Okręgowego. Tymczasem, w dacie wydania opinii biegły K.S. nie był wpisany na listę biegłych sądowych z zakresu BHP. Nic innego nie wynika też z akt sprawy. Jednocześnie Sąd nie zweryfikował w żaden sposób jego kompetencji i kwalifikacji jako biegłego ad hoc. Ponadto, w sprawie nie odebrano od biegłego przyrzeczenia, do czego Sąd był zobowiązany na mocy art. 282 § 1 k.p.c. Opinia wydana bez odebrania od biegłego przyrzeczenia - nie spełnia waloru wiarygodności, sumienności i rzetelności - a przede wszystkim stoi w rażącej sprzeczności z treścią przepisu art. 282 § 1 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości jak i wyroku Sądu pierwszej instancji, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie - uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji w całości oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji oraz o zasądzenie na rzecz skarżącego kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o orzeczenie odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych, a w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania o oddalenie skargi kasacyjnej jako oczywiście bezzasadnej i nieuzasadnionej oraz o zasądzenie od wnioskodawcy kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne

wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., w ramach której skarżący wskazuje na nieważność postępowania z uwagi na pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw, Sąd Najwyższy stwierdza, że stosownie do art. 379 pkt 5 k.p.c., nieważność postępowania występuje wtedy, gdy strona postępowania, wbrew swej woli, zostaje faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części. Nieważność postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swych praw wymaga stwierdzenia takiego naruszenia przepisów postępowania, którego skutkiem jest niemożność działania strony w postępowaniu lub w jego istotnej części. Chodzi zatem tylko o takie uchybienia procesowe, które faktycznie uniemożliwiły stronie podjęcie obrony przed wydaniem merytorycznego rozstrzygnięcia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2013 r., I CSK 654/12, LEX nr 1396367; z dnia 26 września 2014 r., IV CZ 52/14; LEX nr 1532709; z dnia 12 lutego 2015 r., IV CZ 113/14; LEX nr 1656519; z dnia 20 listopada 2015 r., I CSK 888/14, LEX nr 1962497). Stwierdzenie, czy taki stan nastąpił, wymaga rozważenia, czy w konkretnej sprawie nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, czy uchybienie to miało wpływ na możliwość działania strony oraz czy mimo zaistnienia tych dwóch przesłanek, strona mogła bronić swoich praw. Tylko przy kumulatywnym spełnieniu wszystkich tych warunków można mówić o pozbawieniu strony możliwości obrony swoich praw rodzącym nieważność postępowania według art. 379 pkt 5 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z 19 lipca 2012 r., II UK 336/11, LEX nr 1219508).

Mając powyższe na uwadze, nie można zaakceptować twierdzenia o pozbawieniu skarżącego możliwości obrony jego praw w sytuacji, gdy skarżący był obecny na rozprawach, w toku których złożył szczegółowe zeznania dotyczące zajmowanych stanowisk pracy oraz zakresów wykonywanych obowiązków. Skarżący złożył wniosek o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków dla wykazania, że wykonywał on prace w warunkach szczególnych. Nadto sam wnioskodawca zgłosił wniosek o odebranie zeznań od świadka J.R. na piśmie. Skarżący został zawiadomiony o terminie przesłuchania tego świadka, co umożliwiałoby mu stawienie się na posiedzenie Sądu i zadawanie mu pytań a

ponadto, po odczytaniu zeznań tego świadka na rozprawie apelacyjnej, nie zgłosił wniosku o uzupełnienie tych zeznań (powtórne przesłuchanie świadka).

Odnosząc się natomiast do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego trzeba uznać, że wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20 poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta "oczywistość" i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Należy przy tym podkreślić, iż nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem "rażącego", "ewidentnego", "kwalifikowanego" lub "oczywistego", jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587). O tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej

podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Nie jest zatem dopuszczalne przenoszenie argumentacji służącej wykazaniu przyczyny kasacyjnej do uzasadnienia podstaw kasacyjnych ani odwoływanie się do tego uzasadnienia, podstawy skargi bowiem są badane dopiero przy rozpoznawaniu skargi, po jej przyjęciu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2018 r., III CSK 337/17, LEX nr 2483656 czy z dnia 11 kwietnia 2018 r., II UK 277/17, LEX nr 2490632).

Wymienionych wyżej wymogów co do przesłanki oczywistej zasadności (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) nie spełnia wniesiona skarga kasacyjna, ponieważ skarżący nie zdołał wykazać, aby naruszenie powoływane przez niego naruszenie przepisów prawa miało charakter kwalifikowany.

Zawarte we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania twierdzenia sprowadzają się w istocie do powielenia argumentacji zawartej w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych. Dotyczy to wszystkich przepisów, których naruszenie stanowi według skarżącego o oczywistej zasadności wniesionej skargi.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c.

[I.T.]

[SOP]